

159205358979323846264338327950288419716939937510582097494459230781
62862089986280348253421170679821480865132823066470938446095505822
5359408128481117450284102701938521105559644622948954930381964428810
665933446128475648233786783165271201909145648566923460348610454326
2133936072602491412737245870066063155881748815209209628292540917153
6789259036001133053054882046652138414695194151163307270365759591953
8611738193261179310511854807446237996274956735188575272489122793818
949129833673362440656643086021394946395224737190702179860943702770
2171762931767523846748184676694051320005681271452635608277857713427577
896091736371787214684409012249534301465495853710507922796892589235420
1995611212902196086403441815981362977477130996051870721134999999837297
804995105973173281609631859502445945534690830264252230825334468503526
19311881710100031378387528865875332083814206171776691473035982534904287
55468731159562863882353787593751957781857780532171226806613001927876611
195909216420198938095257201065485863278865936153381827968230301952035
3018529689957736225994138912497217752834791315155748572424541506959508
2953311686172785588907509838175463746493931925506040092770167113900984
882401285836160356370766010471018194295559619894676783744944825537977
472684710404753464620804668425906949129331367702898915210475216205696
602405803815019351125338243003558764024749647326391419927260426992279
678235478163600934172164121992458631503028618297455570674983850549458
858692699569092721079750930295532116534498720275596023648066549911988
183479775356636980742654252786255181841757467289097777279380008164706
00161452491921732172147723501414419735685481613611573525521334757418494
684385233239073941433345477624168625189835694855620992192221842725502
5425688767179049460165346680498862727917860857843838279679766814541
009538837863609506800642251252051177774896084128488626945604241965

Centraal Planbureau | economische beleidsanalyse

CEP 2026 en analyse Coalitieakkoord

Pieter Hasekamp

SER, 19 maart 2026

www.cpb.nl | [@CPBnl](https://twitter.com/CPBnl)

Inhoud

- Geopolitieke onzekerheid
- Economische en budgettaire cijfers
- Strategische autonomie/ bedrijvendynamiek
- Analyse coalitieakkoord

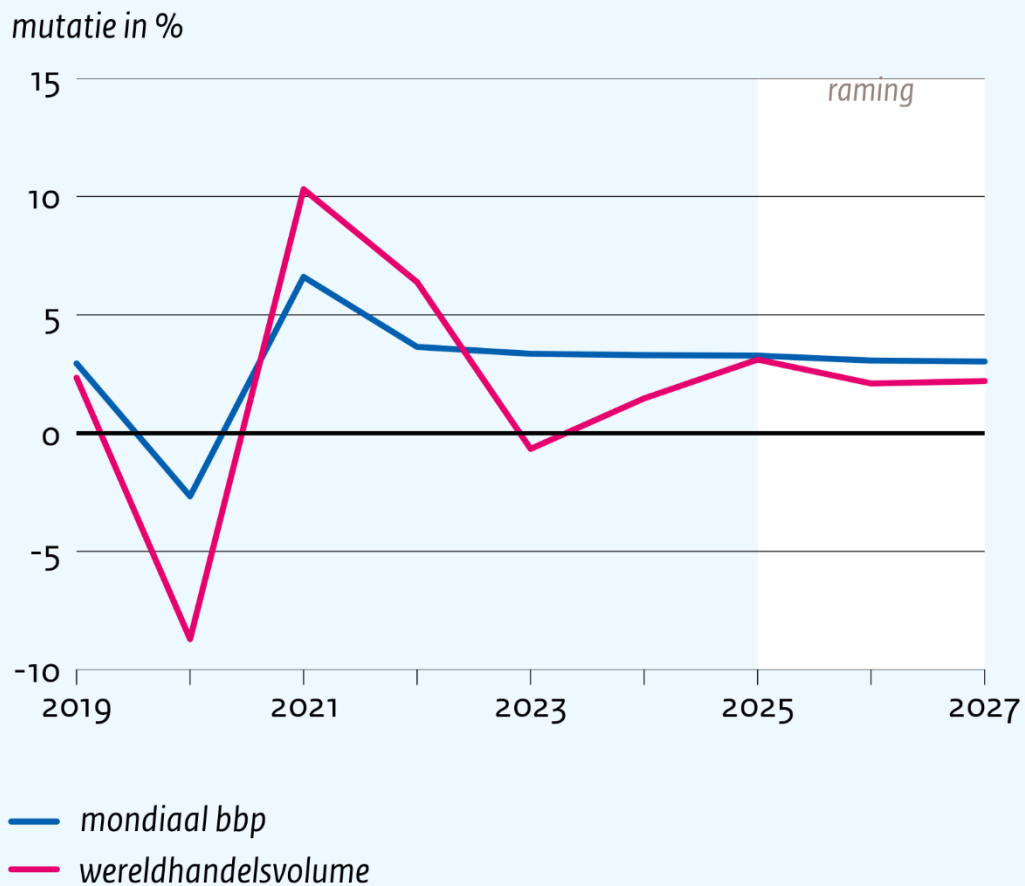
Geopolitieke onzekerheid

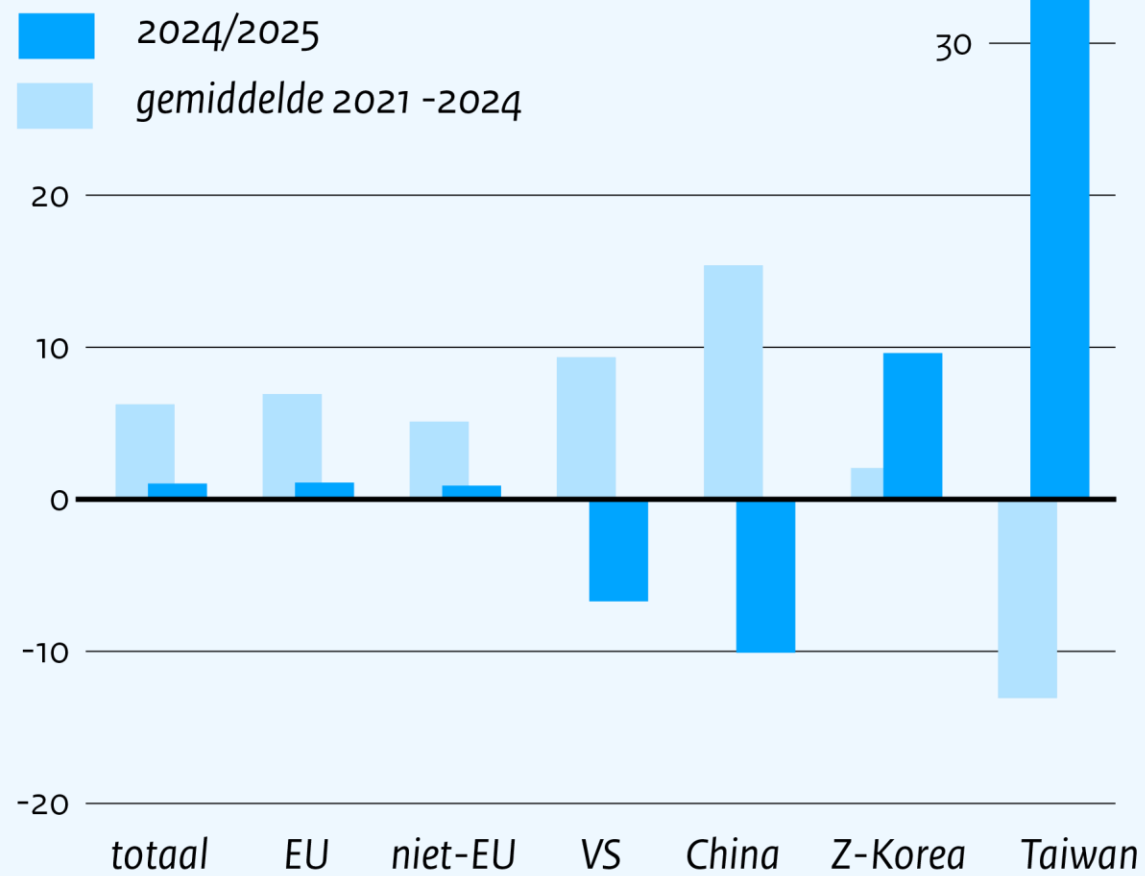
Bron: ANP

Handelsonzekerheid?

Wereldhandel en mondiaal bbp

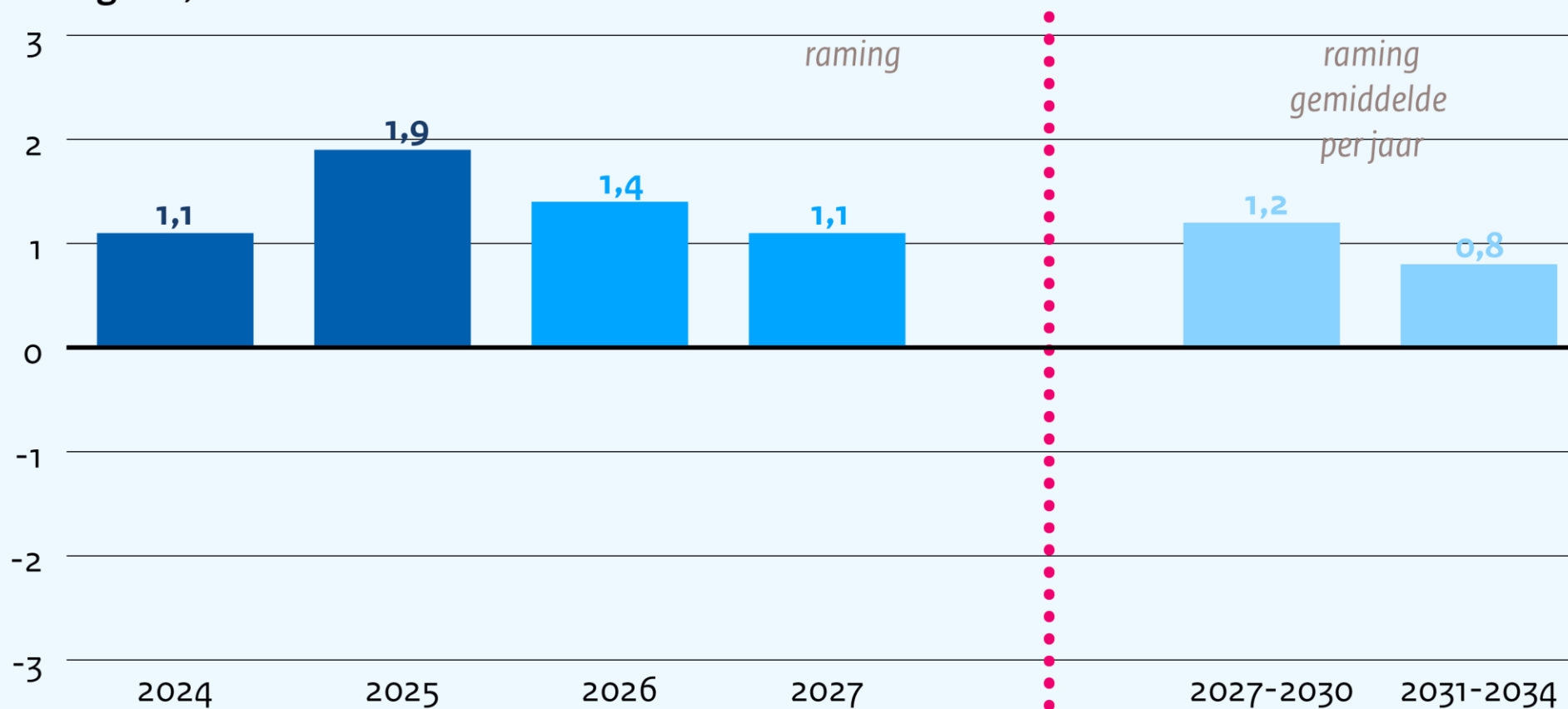

Uitvoerwaarde NL, ontwikkeling in % joj

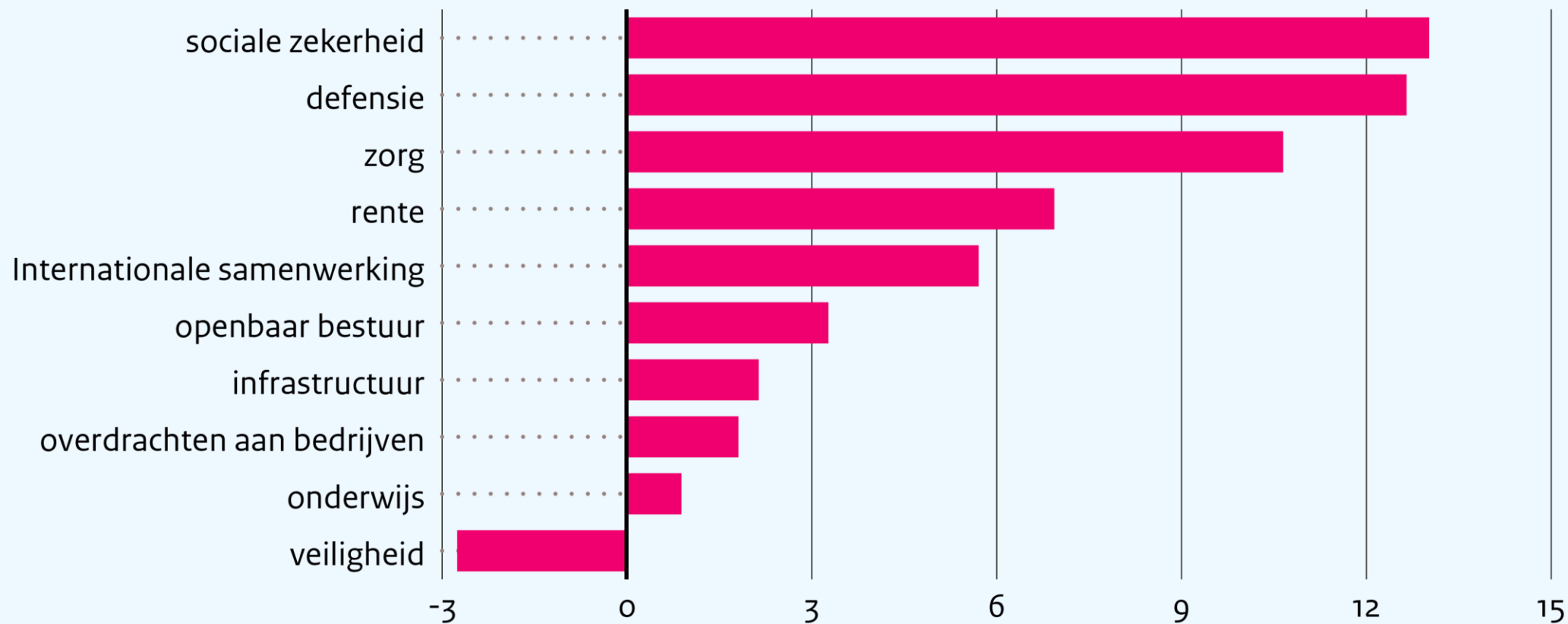
Nederlandse economie groeit gestaag

economische groei, in %

Budgettaire keuzes worden zichtbaar ...

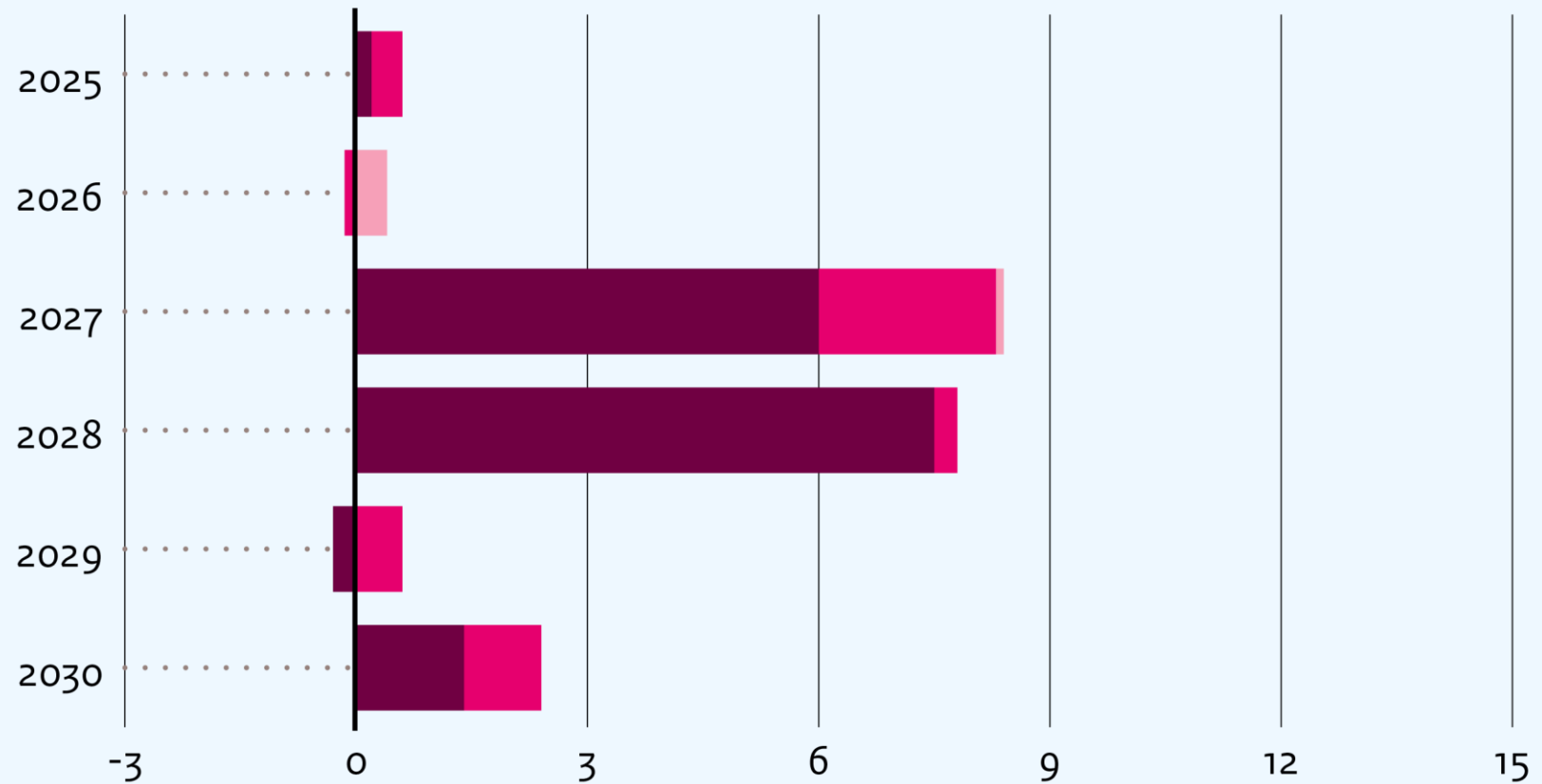
verandering uitgaven naar functie 2030 t.o.v. 2025, in € mld constante prijzen

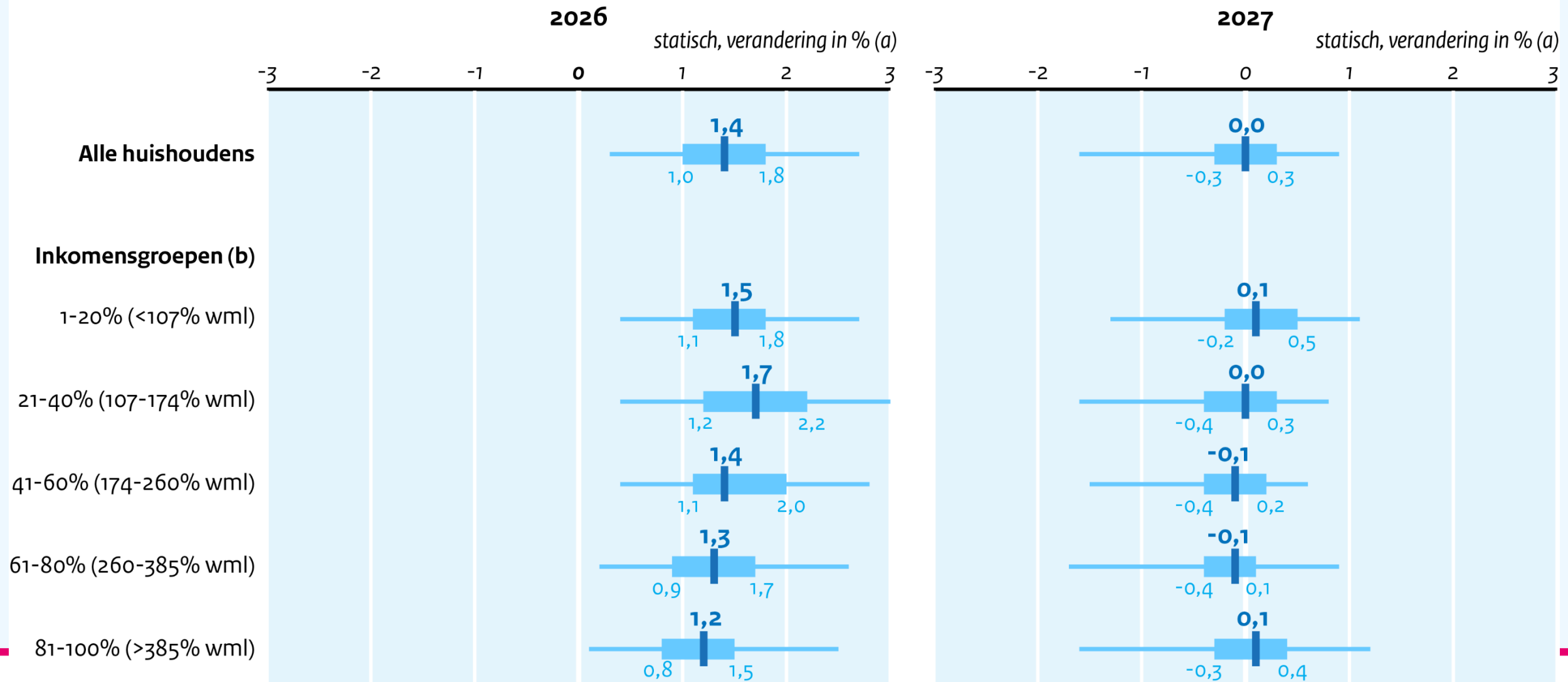
... en lastenverzwaring zit in het vat

jaar-op-jaar-ontwikkeling, in mld euro

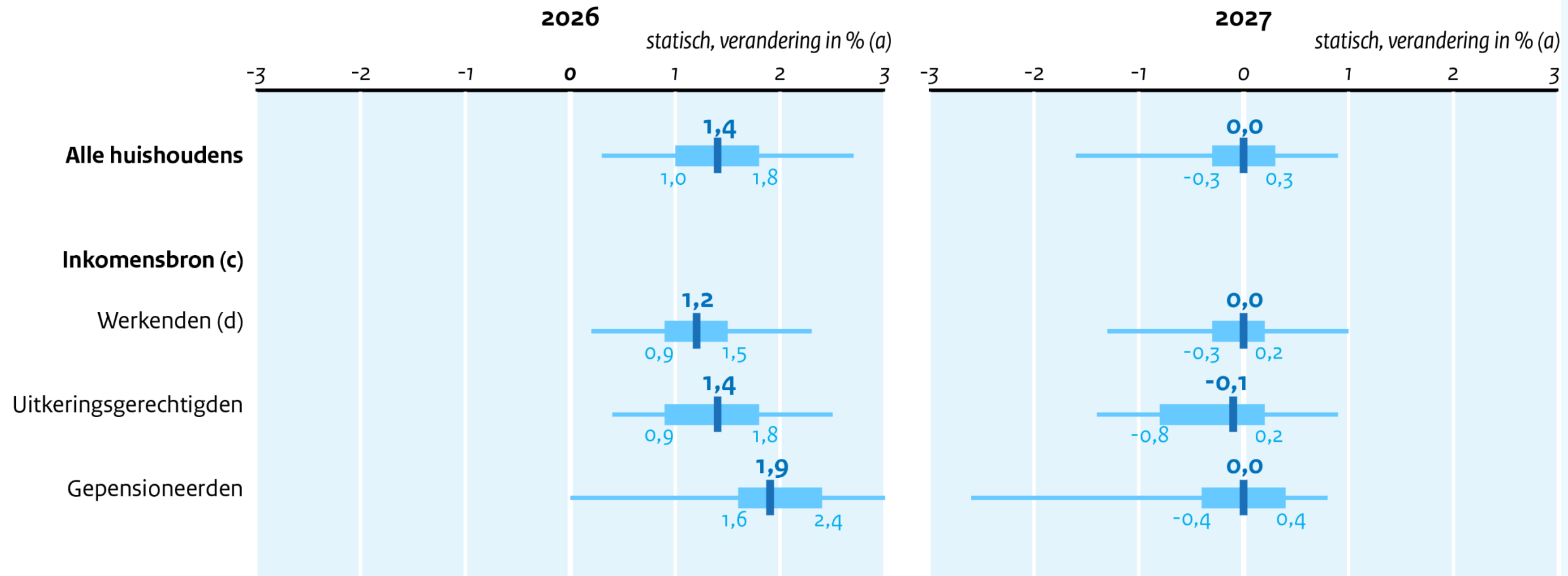
- gezinnen
- bedrijven
- buitenland

Koopkracht volgend jaar onveranderd

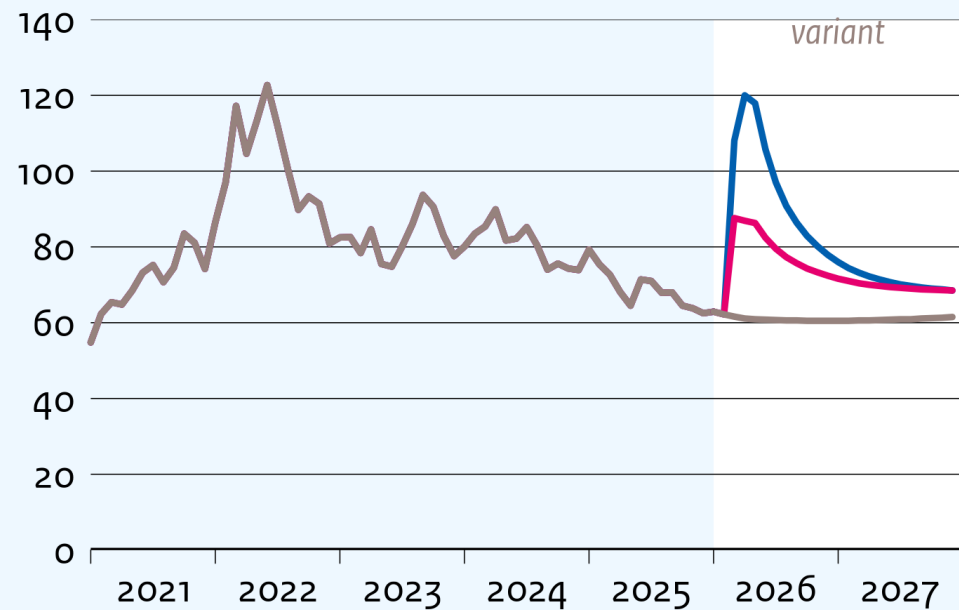
Koopkracht volgend jaar onveranderd

Energieprijzen en inflatie

Olieprijs

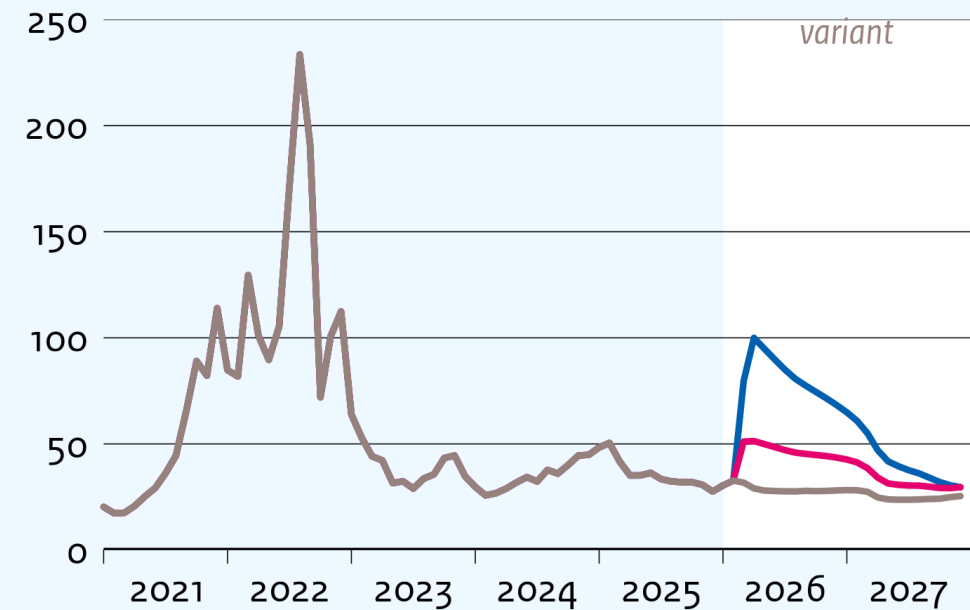
USD/barrel

- variant hoog
- variant markt
- CEP26

Gasprijs

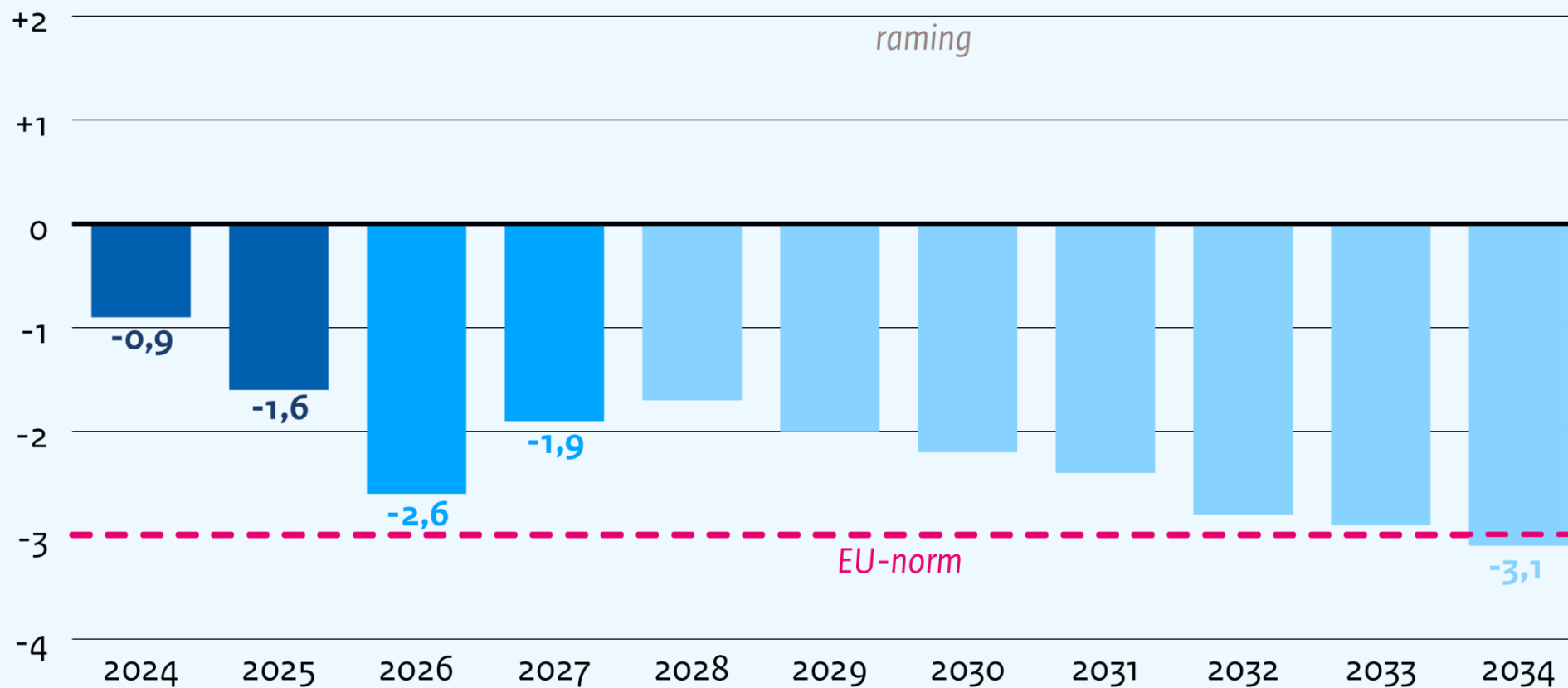
€/MWh

- variant hoog
- variant markt
- CEP26

Overheidssaldo verslechtert en nadert 3%-norm

EMU-saldo, in % bbp

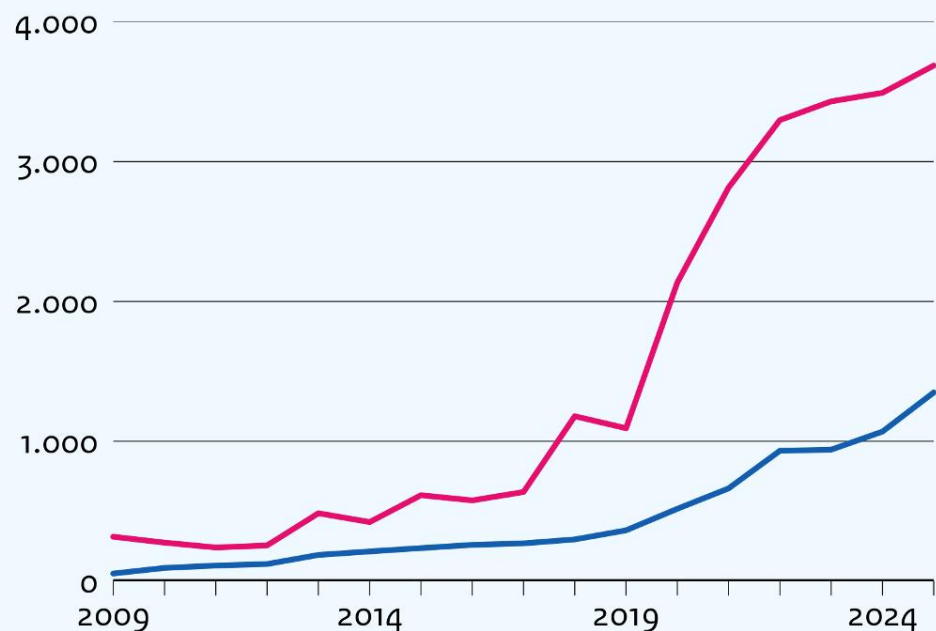

Strategische autonomie en bedrijvendynamiek

CPB Lecture 2025

Toegepast Handelsbeleid

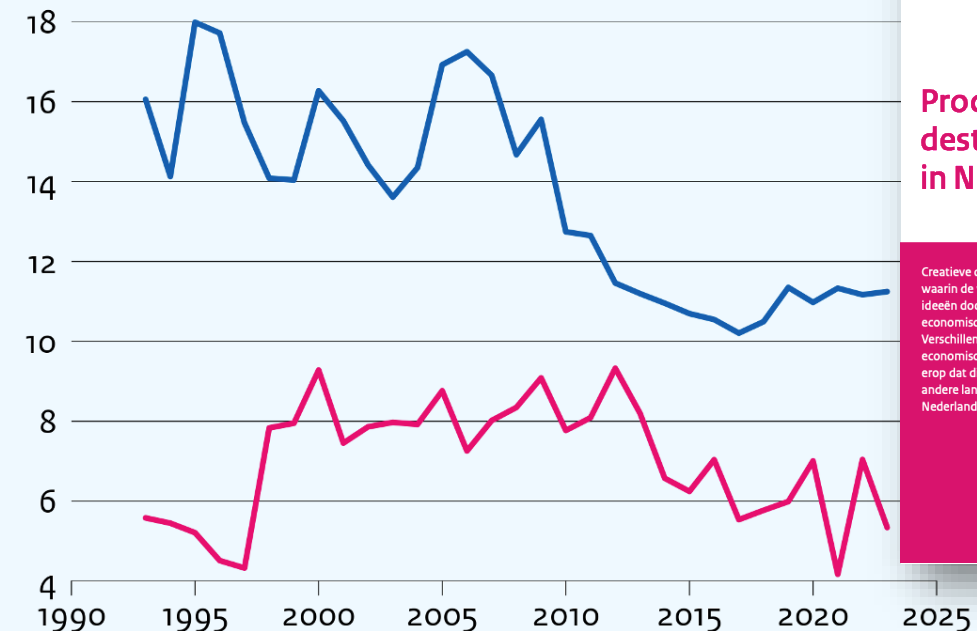
aantal beleidsmaatregelen

— liberaliserend beleid
— discriminerend beleid

Oprichtingen en opheffingen

%

— oprichtingsratio
— opheffingsratio

Proces van creatieve destructie verzwakt in Nederland

Creatieve destructie is het proces waarin de vervanging van oude ideeën door nieuwe ideeën de economische groei aanjaagt. Verschillende indicatoren van de economische dynamiek wijzen erop dat dit proces, net als in veel andere landen, is verzwakt in Nederland.

De bedrijven- en banendynamiek daalt tussen 2007 en 2023. Dit kan tot een vertraging van de productiviteitsgroei en verhoogde productiviteitsverschillen tussen bedrijven nemen toe. Innovatie-activiteiten zijn in toenemende mate geconcentreerd bij grotere en oudere bedrijven.

CPB - november 2025
Yvonne Adema, Leonie van der Grinten, Emiel van Bezooijen, Daan van der Grinten

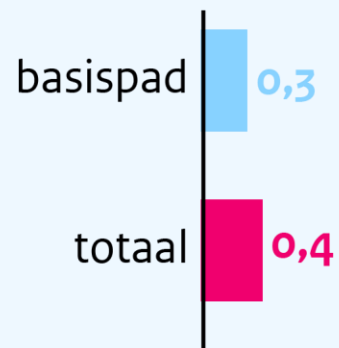
Analyse

Coalitieakkoord

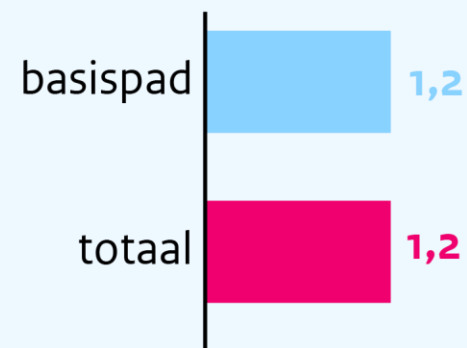
- Economie en arbeidsmarkt
- Menselijk kapitaal en investeringsklimaat
- Zorg
- Wonen
- Klimaat
- Stikstof en natuur

Effecten economie en arbeidsmarkt

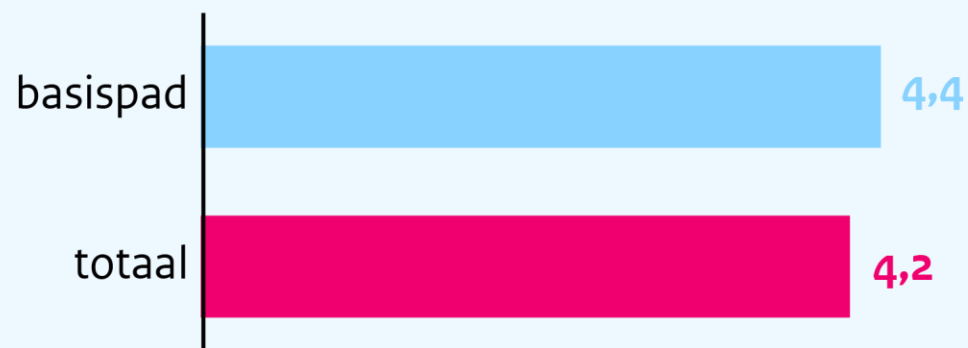
Werkgelegenheid *gewerkte uren 2027-2030 (% per jaar)*

Bruto binnenlands product *(% per jaar)*

Werkloze beroepsbevolking *(niveau in 2030 in %)*

Menselijk kapitaal

- Uitgaven aan het onderwijs worden verhoogd, dit verhoogt de kwaliteit van het onderwijs.

Investeringsklimaat

- Meer investeringen in publieke infrastructuur
- Nationale investeringsinstelling positief voor scale-ups
- Toekomstfonds gehalveerd

Zorg

- Lagere groei collectieve zorguitgaven
- Eigen risico verhoogd
- Minder kwaliteitsgroei
- Preventie: suikertaks

Wonen

- Woonlasten blijven min of meer onveranderd
- Lichte toename woningaanbod

Klimaat

- Emissies broeikasgassen dalen, voornamelijk door subsidies
  - Industrie: via SDE++subsidies en elektrificatie door goedkopere elektriciteit
  - Windenergie op zee: afname emissies in Nederland en door export van groene stroom ook in buitenland
  - Landbouw (krimp veestapel en methaanremmers): lichte daling
  - Gebouwde omgeving (verplichting hybride warmtepompen): lichte daling
  - Mobiliteit: geen daling
- Om op koers te blijven voor klimaatdoel 2050 is het pakket onvoldoende

Stikstof en natuur

- Grotere stap richting stikstofdoelen dan basispad
  - Vooral door subsidies voor stoppers en techniek in de landbouw
- Met name maatregelen in gebieden rondom natuur dragen bij aan herstel
- Onzekerheid:
  - Veel regelgeving in CA nog onvoldoende concreet
  - Zonder uitwerking risico dat budgetten niet besteed worden
- Stikstofdoelen 2035 uit het CA blijven nog buiten bereik

